

כנס שולחנות עגולים - 17.2.2014 - סיכום דיון בנושא אסון טבע

התרחיש מצורף בנספח.

סוגיות משפטיות שעלו מהתרחיש (תוך כדי הארוע):

האם יש צורך בהכרזה על מצב חירום? מה השיקולים להכרזה?

על פי הפרק השישי בפקודת המשטרה ניתן להכריז על אירוע אסון המוני גם כאשר יש **סבירות לחשש** לפגיעה חמורה בשלום הציבור, בביטחון הנפש או ברכוש המתייחס לציבור גדול או לשטח גדול¹. בפועל לא נעשה שימוש בסמכות זו.

- קיימת דילמה בין הצורך בהכרזה לצורך סמכויות וכוחות שהיא מקנה לכוחות עזר וגופי הצלה, לבין החשש מהאלמנט הפסיכולוגי – יצירת פאניקה².
- ייתכן מתח בין האזרחים, החושבים שהם יודעים מה נכון לעשות כדי להינצל, לבין השלטון, שיש לו יותר מידע.
- יש צורך בהכרזה מכוח חוק המעניקה הסמכה חוקית לכפות ציות, כיוון שאין בטחון שהאזרחים יפעלו על פי ההנחיות. עם זאת, ניתן לקבל סמכויות גם ללא הכרזה.
- האם שיקולים כלכליים הם רלוונטיים לעניין הכרזה?
- כיצד למנוע שיקולים פוליטיים זרים?
- מה ההיקף הגיאוגרפי המתאים להכרזה? אם הבעיה רק בחוף, האם יש צורך להכריז על מצב חירום בכל המדינה?

האם פועלים בתוך המשפט או מחוצה לו?

- ניתן להניח שבמצב חירום כמו בתרחיש, כל מושגי היסוד במשפט יורחבו באופן דרמטי, סמכויות עזר, סמכות טבועה תיוולד, העיקרון של המידתיות והסבירות יורחבו. נוכל לראות את עצמנו פועלים בתוך המשפט, אבל זה יהיה משפט "מורחב".

סמכויות וגורם מתכלל

- על פי התרחיש, השר הכריז על ארוע אסון המוני ושלושה גורמים פעלו בשטח באופן עצמאי – הצבא, המשטרה והרשות המקומית. נושא הפיקוד והשליטה (פו"ש) לא ברור: מי פועל תחת פיקודו של מי? מי מכריע כאשר יש מיתקל סמכויות ומחלוקת בין גורמים שונים בעלי סמכות? לדוגמה – ראש רשות מקומית מורה על היקף פינוי שונה מראש הממשלה?
- סוגיות נוספות בהקשר זה:
 - למי הסמכות להפעיל את הצבא כאשר הוא נשלח לטפל באוכלוסיה אזרחית?
 - מה היקף סמכותו של הצבא להפעיל כוח כלפי אזרחים?
 - למי סמכות להטיל עוצר ובאילו מצבים?
 - האם ניתן להטיל משטר צבאי ואם כן- באילו מצבים? פקודת המשטרה מאפשרת להעביר את הפו"ש לצבא, אך יש להבחין בין משטר צבאי שבו הצבא מקבל את ההחלטות לבין בקשה לסיוע מהצבא.
 - מה קורה כאשר גורם שאינו מוסמך מפעיל כח? סוגיית כפיית הציות בידי מי שאיננו מוסמך לכך היא בעייתית.
 - ייתכנו מתחים אפשריים בין ארגוני הצלה שונים

¹ סעיפים 90א, 90ב בפקודת המשטרה:

² שיקול נוסף הוא המשמעויות הכלכליות של הכרזה - ראו דיון בשולחן שעסק בארוע כלכלי/חברתי

מה היחס בין בעלי סמכויות השיגרה לבעלי סמכויות החרום? מה המימשק ביניהם? האם יש או צריכה להיות חובת יידוע ו/או התייעצות עם בעלי תפקידים שיש להם סמכויות וידע רלוונטי? לדוגמה על פי התרחיש – התייעצות עם שר התחבורה בכל הנוגע לאניות בנמל, או עם השר להגנת הסביבה בנוגע לחומרים מסוכנים, או שיש להתארגן לתכלול עם גורמים נוספים, בשל חשש להתפרצות מגיפות?

- מנקודת מבטה של הרשות המוסמכת: מימד חוסר הוודאות הוא אדיר. אם בסופו של דבר ייוצר "אלגוריתם תכלול" מורכב – הוא עלול ליצור בעיה, לסבך במקום לעזור. בהעדר מנגנון פשוט להבנה (כמו דיקטטור) שבו ברור למי מצייתים ומתי מצייתים, לא נראה שנוכל להתמודד עם מצבי הקיצון.
- למי יש סמכות לפגוע בחופש הביטוי של גופי תקשורת ולחייבם לשדר / לא לשדר מסרים מסוימים? קיימים הסדרים בחוק רשות השידור ובחוק הבזק אך מה בנוגע לאינטרנט (מנועי חיפוש, פייסבוק וטוויטר שלגביהם אין כל אסדרה)?
- מה הוא מדרג הפעלת הסמכות בכל מה שקשור לתקשורת? האם לראש הממשלה סמכויות בנושאים בהם מוקנות סמכויות ייעודיות לשרים הרלוונטיים לכל נושא? לדוגמה - חוק התקשורת מסמיך את שר התקשורת להפסיק שידורים. האם גם לרה"מ סמכות לקבל החלטות בנושא? האם יש להודיע לכנסת על העברת סמכות?
- צורך בתיאום שטחי ההתארגנות של כוחות ההצלה השונים, בפרט כאשר יש צורך בפינוי של בסיסי ההתארגנות של גורמי ההצלה עצמם (תחנות כיבוי, תחנות משטרה, בסיסי צה"ל, משרדי ממשלה).
- האם דיני התקשורת ומכרזים משתנים במצב חירום?
- מה הן סמכויותיהם של מתנדבים? יש סמכויות שמפוזרות בחוקים שונים, האם יש הבדל בין סמכויותיהם בחרום לעומת שגרה (אפשרות יישום שונה)? כיצד ניתן לדעת אם המתנדבים כשירים?
- אילו סמכויות יש ולמי יש סמכות כלפי מתנדבים, עמותות וארגונים לא ממשלתיים / שאינם למטרות רווח? – לדוגמה, מה סמכותו של ראש ועדת מל"ח העליונה (שר הבטחון) לתת הוראות לארגוני מתנדבים?
- סמכויות ואחריות בכל הנוגע לקבלת סיוע בינלאומי ומתנדבים מחו"ל.
- מה הכיסוי של מתנדבים וכוחות בינלאומיים מבחינת אחריות נזיקית?
- מה היא (אם קיימת) אחריותו של המגזר העסקי?
- סמכויות ואחריות בשטחים שאינם בתחום מדינת ישראל – לדוגמה – רצועת עזה במקרה של צונאמי.

פינוי אנשים מבתיים

- ככל שמדובר במקרקעי ישראל, במצב המשפטי הנוהג כיום נושא פינוי אנשים מבתיים, בין אם פולשים ובין אם לא, הוא נושא מורכב. ההסדר העיקרי נמצא בסעיף 18 ב בחוק המקרקעין³ ובחוק לסילוק פולשים (חוק מקרקעי ציבור (פינוי קרקע), תשמ"א-1981). בהסדר זה⁴ אין סמכות ערר.

שאלות הנוגעות ללפני ולאחרי-הארוע

- מה מנגנוני הבקרה והביקורת על הגופים המתריעים בפני אסון? לדוגמה – כיצד יכולים המשפטנים לדעת מה סבירות הסיכון? (בדוגמת התרחיש – האם התראת המכון הגיאולוגי,

³ 18. (א) המחזיק במקרקעין כדין רשאי להשתמש בכוח במידה סבירה כדי למנוע הסגת גבולו או שלילת שליטתו בהם שלא כדין.

(ב) תפס אדם את המקרקעין שלא כדין רשאי המחזיק בהם כדין, תוך שלושים ימים מיום התפיסה, להשתמש בכוח במידה סבירה כדי להוציאו מהם.

⁴ צו לסילוק יד

הייתה סבירה? כיצד ניתן לבחון מה היא תגובה סבירה להתראה? (בדוגמה – תגובתו של רה"מ להפעיל כל כח לפינוי).

- מבחינת הערכת סיכונים – אי אפשר להתכונן לכל. יש כאן שאלה של עלות-תועלת. לשם כך משתמשים בתרחישי ייחוס.
- כלים להיערכות מראש, הדרכה והסברה - לחיזוק החוסן של האוכלוסיה יחסכו את הצורך לשימוש בכח ויצילו חיים.
- התניה מראש על פיצוי – האם ניתן להתנות את גובה הפיצויים בביטוח או בהיענות להוראות בעת הארוע? האם יש הבדל בין ארועים מאד קיצוניים לארועים פחות קיצוניים בהקשר זה? נושא זה קשור גם לנושא ההסברה שלעיל. יש לשים לב לאבחנה בין ביטוח ממשלתי לבין ביטוח פרטי עם חובת ביטוח, לבין ביטוח משני של המדינה.
- שימוש במנגנון שיקומי המכיל הוראה של איחוד עילות, כדי למנוע את היכולת להגיש תביעות נזיקיות "חמדניות" בצד הגשת תביעה במסגרת המנגנון. מצד שני, קיים קושי להבחין בין נזק ישיר לעקיף, כאשר יש שיקולי מדיניות לכאן או לכאן ולכן ראוי לעשות שימוש בכלי של איחוד עילות. האם יש צורך בהסדר ראשוני או משני? עולות שאלות של מידתיות, תכלית ראויה וכו'.
- קשיים והסדרים לשיקום בתים משותפים⁵.

דילמות מרכזיות בנוגע לשלב ההיערכות (לפני הארוע):

באיזו מידה רצוי שיהיה גורם מתכלל אחוד בשלב ההיערכות, ומה קורה במעבר לשלב הביצוע?

ניתן לדבר על גורם שלדי לחלוטין שבו לכל משרד נוכחות רצינית בשעת חירום.

- בישראל חסרה משפטית הידיעה מי אחראי על שיפור ההיערכות של המדינה לאירוע אסון שהוא רב תחומי. בהקשר זה עולות שתי שאלות – בנוגע לאחריות ובנוגע לידע ומידע:
 - (1) מי אחראי על רמת ההיערכות של כל גוף וכל אזרח, מיהו הגוף שיבדוק שרמת ההיערכות השתפרה?
 - (2) בידי מי נמצא גוף הידע המרכזי? היכן גוף המומחיות שיודע מה משמעותו של אירוע קיצון, ויודע לפזר את הידע בין הגופים האחרים ומשרדי הממשלה? משרד אחד לא יכול לדעת לגבי תחומים של משרד אחר וכיצד ניתן לשפר אותם אבל חייב להיות גוף שיתכלל את התהליך ויבדוק שרמת הידע השתפרה.
- לדוגמה - במשרד התחבורה הוקם מעין חדר מצב שמופעל 24/7 שנועד לתת מענה לקריאות מצוקה של כלי שיט בים. ברגע שקולטים שיש אירוע חירום, נציגים של משרדים רלוונטיים אחרים מיודעים לגבי זה.
- דוגמה הפוכה: בעבר כל המידע המטאורולוגי היה מרוכז בגוף אחד – השרות המטאורולוגי. ב- 2011 הופרט השרות וגורמים כמו חברת החשמל נאלצו לעבוד עם גורמים פרטיים, שלא נתנו מידע מדויק לחלוטין. כל הסיוע שחברת החשמל קיבלה בארועי 2006 ואירוע הסופה האחרון (בירושלים) נעשה "תוך כדי תנועה", ללא עיגון בחוק. חברת החשמל, שהיא הגוף שאמור להגיב ראשון, איננה חלק מרשימת הכוחות של הצבא.
- הגדרה של אסון המוני מאוד רחבה. לא ידוע למה נערכים, איך להיערך. מה אנחנו צריכים אם יש צונמי או אירוע רדיואקטיבי? ומשרדי הממשלה הם שמגדירים את הצרכים האלה.

- מנקודת מבטה של המשטרה - בשלב ההיערכות אין לוח זמנים מעיק ולכן בשלב זה התכלול פחות חשוב, ונכון שכל משרד ממשלתי יעבוד על החירום שלו. לא נראה שנכון להוסיף

⁵ בהקשר זה ראו ס' 60 בחוק המקרקעין

בירורקריטה. עבור המשטרה, המעבר בין שגרה לחירום לא כל כך דיכוטומי. התרגול הוא חלק מהיערכות והכלים המשפטיים קיימים.

- לגבי האזרחים ההיערכות חשובה יותר. הכלים הקיימים בחוק הג"א לגבי שעת התקפה או מצב מיוחד בעורף עוסקים בעיקר בצידוד במקלטים וכיו"ב, אבל אין שום כללים מחייבים ביחס להיבטים האחרים של החירום. התשתית המשפטית קיימת, ולכן נשאלת השאלה מדוע לא לבצע קישור בין התשתית המשפטית לתשתיות הפיזיות, כגון לגבי אספקת מים.

האם משתמשים בסמכויות רגילות או סמכויות חירום? האם רצוי שיהיה חוק גנרי או חקיקה מבוזרת?

- על פניו, נראה שיש צורך בהסדר חקיקתי שיעסוק בחירום, סמכויות רגילות "לא יספקו את הסחורה". יש צורך בחקיקת חירום אחרת, שתכליל קשת של מצבים. חקיקה קוהרנטית לכל מצבי החירום.
- קיים צורך בקידום קודקס בתחום החירום.

מה קורה ב"העברת המקל" - בין שלב ההיערכות למעבר לשלב של פיקוד ושליטה (פוי"ש)?

- ככל שיהיה גוף חזק המתכלל את כולם בשלב ההיערכות (המשרד להגנת העורף), עלולה להוצר דילמה במעבר לזמן הביצוע בינו לבין גופי משטרה וצבא הרואים את עצמם כאחראים על פוי"ש.
- החקיקה צריכה להיות ברורה ופשוטה. יש לדעת מי מוביל את הפוי"ש (לדוגמה, פיקוד העורף או פיקוד מרכז?), מי גופי ההצלה, מי מתכלל את האירוע.
- בפקודת המשטרה יש הוראות להפעלה משולבת בארוע אסון המוני⁶. אין הוראה מקבילה כשיש מצב מיוחד בעורף (בחוק ההתגוננות האזרחית). איך הצבא משתלב בהוראות האלה?
- יש להיזק את הדגש ממחולל האירוע למידת הנזק שנגרמה. ככל שיש אסקלציה של המצב, יש יותר צורך בארגון.

כיצד יש לבצע את הרגולציה בשלב ההיערכות? האם באמצעות מידע בלבד (regulation through information), האם בתמריצים או בכפייה? ואם בכפייה – כנגד מי? האם גם נגד המגזר העסקי, ארגוני מגזר שלישי או נגד משרדי הממשלה עצמם?

- השאלה המרכזית היא מה תפקידה של הרגולציה? האם היא צריכה לפתור את הבעיה או רק לא להפריע לאנשים לבצע את תפקידם? החשיבה לפיה יש לעשות הכל מראש באופן רגולטיבי לא ריאלית ולא נכונה. היא לא ריאלית כי לא ניתן לצפות את האירוע מראש.
- האם ניתן לתת הוראה צופה פני עתיד בלבד או שיש לתת הוראות כופות עכשיו כדי שנוכל להיות מוכנים?
- אנחנו מדברים כאן על רצף, ולא על קצוות. על גבי הרצף- הנטייה היא לכיוון של כפייה. לגבי הסמכויות, נראה שהמודל של כוח כפייה מתאים יותר. יש לזה משמעות משפטית – ליטיגציה.
- כפייה היא בעייתית בשל בעיית האכיפה. אולי נכון יותר "תמהיל" – חלק יהיה בפן הפלילי, חלק באמצעות תקנים, חלק עם תמריצים. יש לבחון מה יותר נכון באיזה היבט. ניתן ללמוד מהמשפט המשווה. לדוגמה, בקליפורניה ובניוזילנד נעשה מיפוי של רמת הסיכון לכל מבנה

⁶ סעיף 90א בפקודת המשטרה: "הוראות להפעלה משולבת" – הוראות המסדירות את אופן הטיפול באירוע אסון המוני ובהיערכות לו, כפי שקבעו המשטרה וצבא הגנה לישראל, כל אחד בתחום אחריותו, בהתייעצות עם גופי ההצלה, הכוללות בין השאר הוראות לענין מענה מערכתי לאירוע אסון המוני, פיקוד ושליטה בעת אירוע כאמור, וכן תיאומים בין הארגונים והגופים הפועלים במהלכו.

מגורים. בקליפורניה נתנו תמריצים לחיזוק בפני רעידות אדמה, כאשר הגישה היא שזה אינטרס של התושב. בניו-זילנד אין תמריצים, אבל נותנים 30 שנה לחזק בניין ואם לא – הורסים. זו תפיסה של טווח ארוך ותהליך – משהו שלא קיים בארץ. מצד שני צריך התאמה של הדין לאוכלוסייה. מה שמתאים לאמריקאים/אירופאים לא בהכרח מתאים לנו. אצלנו כנראה כפייה תעבוד הכי טוב. תמ"א 38 ניסתה לתת תמריצים.

- יש להבחין בין קהלים שונים – אוכלוסיית היעד. קיים הבדל בין אכיפה על ספקי שירות, על אזרחים או על משרדי ממשלה.
- ככל שמדובר באזרח הרגיל, בשלב ההיערכות הרגולציה תהיה כנראה 90% רק במידע, למעט אולי בכל הקשור בהצלת חיים (החובה לקבל ערכת מגן, מיגון), שם האיזון משתנה מעט. בכל הנוגע למשרדי ממשלה, מן הראוי שההיערכות תיעשה בכפייה. אם הממשלה לא כופה על עצמה להיערך לחירום – מי כן יערך למצב חירום? גם לגבי תשתיות בסיסיות – אין מנוס מלעבור דרך הכפייה ודרך חקיקה ראשית. במקרים כאלה גם יש הצדקה מלאה לעבור דרך חקיקה ראשית כדי שתהיה סמכות לכל משרד ומשרד.
- יש להפריד בין נזק רכוש לנזק גוף. בכל הנוגע לרכוש – רגולציה באמצעות מידע תעבוד. לגבי נזקי גוף – נדרשת אכיפה, אם כי לאו דווקא אכיפה פלילית. ניתנת לטפל בביה"ח ובעסקים אחרים דרך רישיונות עסק.
- חלק מההיערכות חייב להיות על בסיס מידע: מבחינת התכלול בהיערכות – יש להבהיר מהו המנגנון לפיו האזרח יפעל ולשדר לאזרחים מה הם גורמי השלטון בשעת חירום, למי יש לציית כאשר יקרה אירוע חירום. המנגנון חייב להיות מאוד פשוט – לא ניתן לחלק את הציות של האזרחים בין גורמים שונים.
- ניתן לעשות שימוש בכלי של מידע באמצעות חברות תקשורת. נעשה ניסיון לעשות תכנית בהסכמה להיערכות לשעת חירום. הדבר עבד עם חלק מהחברות (חברות הסלולר), אך לא עם כולן. במקרה כזה אולי נכון לפנות לכפייה. יש לשים לב כי כפייה על ספקי שירות איננה ככפייה על האזרח.

תפקידו של המשפטן

- המשפטן צריך לוודא שלא יהיה ניצול לרעה של סמכות, תפקידו של המשפטן אינו להציל את חיי הנפגעים.

נספח: תרחיש אסון טבע לשולחנות העגולים 17.2.2014

בשעה 8 בבוקר התרחשה רעידת אדמה חזקה ליד חופי כרתים בים התיכון. המכון הגיאולוגי הישראלי שלח הודעה מיידית למשרד ראש הממשלה, למשרד להגנת העורף, המשרד לבטחון פנים ופיקוד העורף, לפיה קיימת סבירות גבוהה שתוך שעה יגיע לחופי הארץ גל צונאמי שעלול לסכן את חופי ישראל.

ראש הממשלה הורה לפנות מיד את כל הדיירים והעסקים שלאורך קו החוף בכל היישובים עד מרחק של חמישים מטרים מהחוף, תוך שימוש במשטרה ובחיילי צה"ל ובכל כוח זמין של הרשויות המקומיות. במקביל, הורה ראש הממשלה להפסיק מיד את כל שידורי הרדיו והטלוויזיה, כדי לשדר הודעות חוזרות על הפינוי הנדרש, וכן ביקש לבדוק כיצד ניתן לשגר הודעות דומות באינטרנט באתרי החדשות בעברית, במנועי החיפוש וברשתות החברתיות.

השר לבטחון פנים הכריז מיד על ארוע אסון המוני בכל רחבי המדינה, לפי פקודת המשטרה.

ראש העיר תל-אביב, (יו"ר ועדת מל"ח המקומית), אשר סבר שהשטפון יפגע במרחק גדול יותר מהחוף הורה לכל פקחי העירייה לצאת לרחובות ולפנות באוטובוסים של דן וכל כלי רכב זמין אחר, את כל הדיירים והעסקים עד מרחק של מאה מטרים מהחוף בתל-אביב יפו.

בשעה 9 בבוקר, שטף נחשול מים את כל מישור החוף.

כל האזורים הנמוכים טופוגרפית מ-10 מ' מעל פני הים נשטפו והוצפו. הנחשול סחף אחריו כלי רכב ושברי בנינים כשהוא זורע הרס וחורבן. דווח על הרוגים, פצועים רבים ועשרות אלפי אנשים ללא קורת גג.

בשעה 12:00 הורה השר לבטחון פנים לתושבים להשאר בבתיהם ולעבור לקומות גבוהות, ולכוחות המשטרה למנוע מכל התושבים באזורים המוצפים מלצאת מבתיהם עקב הסכנה הנשקפת.

חיל הים גייס ממחסניו את כל סירות הגומי שהיו ברשותו ושלח חיילים לסייע בחילוץ התושבים מהקומות התחתונות בכל ערי החוף שהוצפו. לחיילים שנשלחו לחלץ ניתנה הוראה לחלץ רק את דיירי הקומות הנמוכות והפצועים, ולדאוג שדיירי הקומות העליונות יישארו בבתיהם, גם אם הדבר יחייב שימוש בכח.

אנשים רבים המתגוררים בקומות גבוהות יותר דרשו מהחיילים לפנותם, אך הוראות הדרג הפיקודי מולאו בקפדנות, ובכלל זה תוך שימוש בכוח סביר.

טורקיה שלחה משלוח של סירות גומי עם חיילי הצבא הטורקי, אשר החלו לסייע בפינוי באישור ראש הממשלה, כאשר גם הם משתמשים בכח כנגד דיירי הקומות הגבוהות המבקשים להתפנות.

משהחל להגיע מידע על מימדי האסון, התברר שמפרץ חיפה הוצף, כולל הנמל ומתחם בתי הזיקוק. בית החולים רמב"ם הוצף וכל דרכי הגישה אליו וממנו נחסמו.

עוד התברר, שאניה נושאת דגל זר עמוסה בשני טון אמוניה אשר עגנה במסוף המטענים בנמל, נסחפה עם הנחשול עד ליד קניון לב המפרץ. דבר קיומה של האניה הובא מייד לידיעת שרותי הכבאות. הממונה על אירוע חומרים מסוכנים הורה שלא להתקרב לאניה ולא לעשות דבר עד אשר ניתן יהיה להגיע לאניה ולשאוב ממנה את החומר המסוכן. סירה ועליה שוטרים וכבאים נעצרה לפיכך בדרכה לאוניה. סירה של חיל הים החליטה בכל זאת להתקרב לאוניה, צוות חיילים עלה על הספינה על מנת לבדוק האם, כל עוד האזור מוצף, ניתן לגרור את הספינה בחזרה לאזור המעגן. במהלך הנסיונות נגרם נזק נוסף ועלתה הסבירות להתבקעות. חיילי חיל הים מיהרו לפנות את הספינה.

בת"א הוצפו הבתים בקומות הנמוכות ברחובות הסמוכים לים כולל בתי המלון, הרחובות נחסמו לתנועה. הנחשול פרץ במעלה נחל הירקון והאיילון כשהוא סוחף איתו שברים והציף את מתחם הבורסה. ראש העיר רמת-גן מבקש להטיל עוצר על חלקים נרחבים מעירו ולהקים כוח שיטור חירום המורכב ממתנדבים כדי שיאכפו את העוצר. במקביל, מבקש ראש פס"ח⁷ להפעיל באופן היררכי ומתואם את כל העמותות המספקות מזון לנזקקים במתן מנות חמות לתושבים שנותרו סגורים בבתיהם, ולהוציא צו הקובע את מפרט החלוקה (תכולה, אחריות גורם מחלק ויעד לחלוקה).

לאחר שלוש שעות נסוגו המים כשהם מותירים חורבות וגופות של בני אדם ובעלי חיים.

כעת נדרשות פעולות שיקום מאסיביות. כחלק מפעולות אלו, נשקלת הטלת משטר צבאי. במקביל, משרד האוצר מחליט לקדם הסדר במסגרת חוק ההסדרים, אשר יקבע את זכאות הנפגעים לפיצויים. לפי ההסדר, תושבים מבוטחים תושבים אשר לא ביטחו את רכושם יפוצו ב-50% מערך נזקיהם (בניכוי השתתפות עצמית רעיונית) בעוד שתושבים מבוטחים יזכו ב-100% מנזקיהם מחברות הביטוח. המדינה תעמיד לרשות מבוטחים סיוע משפטי ככל שחברות הביטוח תערמנה קשיים. תושבים לא מבוטחים אשר לא נשמעו להוראות במהלך הארוע יפוצו ב-25% מסך נזקיהם, בלבד, ותושבים מבוטחים אשר לא נשמעו להוראות במהלך הפינוי ימוסו בסך של 40% מגובה ההחזר. במסגרת החוק יוקם בית משפט מיוחד שידון בתביעות לפיצויים. לצורך כך יוקצו תקני שיפוט מיוחדים. נציגי הקואליציה בועדה לבחירת שופטים יונחו לאתר עורכי דין בכירים שלהם נסיון בבוררות וגילם סב סביב 65.

⁷ רשות פס"ח (פינוי, סעד, חללים) הנה רשות ייעודית הפועלת באירועי חירום במסגרת "משק לשעת חירום" (מל"ח) ומנהלת על ידי משרד הפנים. ברשות מיוצגים משרדי הממשלה, צה"ל/פיקוד העורף, משרתת ישראל, המרכז לשלטון מקומי והמועצה הלאומית להתנדבות.